

Fill de mag, fill d'aquesta època

Patiment del famós pare Thomas Mann i «relació» amb l'estimada germana Erika; encontres amb la 'crème' literària des de Gide fins a Brecht i corregudes amb joves prostituïts; observació de 'nazis esgarrifosos' i emigració; 'viatges' amb drogues i pensaments de suïcidi. Els diaris de Klaus Mann ixen ara a la llum.

És horrible», escrivia Klaus Mann el 1937 en una carta, «que en la nostra família haja estat gairebé tot ja escrit».

Poc més de mig segle després aquesta veritat es justifica per les desenes de milers de pàgines de l'obra publicada de tota la família. Resulta sorprenent que encara no s'haja publicat tot el que els Mann van redactar.

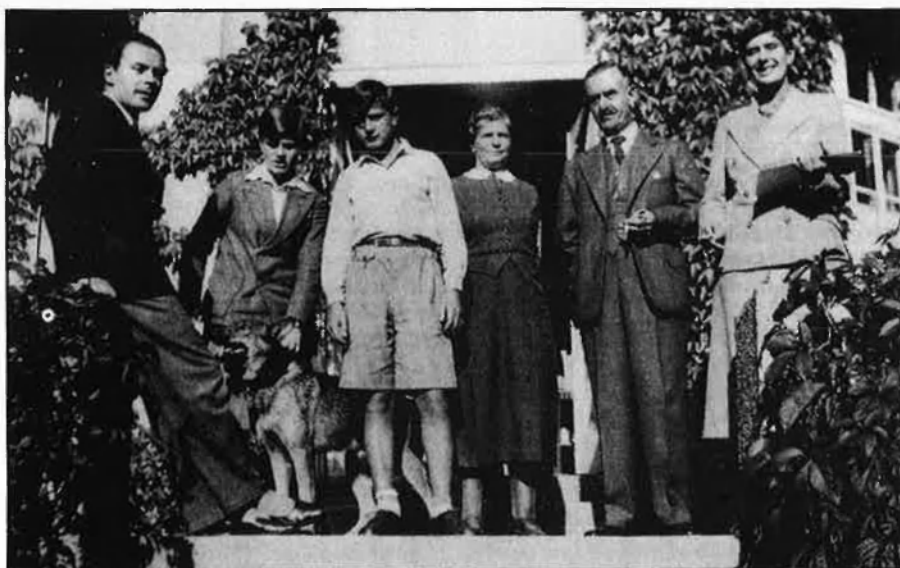
Encara no s'han imprès completament els diaris de Thomas Mann i apareixen els diaris íntims del seu fill gran. Edicions Spangenberg de Munic publicarà en sis volums els diaris (escurçats) de Klaus Mann per primera vegada. Abracen del 1931 al maig de 1949, quan va morir, als 42 anys d'edat, per una sobredosi de somnífers a Canes.

Després d'un retard, Golo Mann ha autoritzat la publicació dels diaris del seu germà, que es troben guardats en la caixa de cabals d'un bufet de Munic, 21 blocs d'esborranys i almanacs de butxaca. El volum 1, que arriba fins a cap d'any de 1933, és a dir, la fase final de la República de Weimar, l'arri-

bada al poder de Hitler i el començament de l'emigració de Klaus Mann, apareixerà el 21 de maig, en el 40 aniversari de la mort de l'autor.

Klauss Mann tenia tan sols 25 anys

quan començà a fer els primers apunts, l'octubre de 1931. S'havia fet un nom amb les narracions, novel·les i treballs periodístics, i molt més encara havia fet parlar quan va fer teatre amb el quartet format amb la seua germana Erika, Pamela Wedekind i Gustaf Gründgens. Insultat per les dretes, criticat per les esquerres, gaudí de la reputació d'*enfant terrible* tan intel·ligent com perillós, però que no es podia desprendre de la figura prepotent del pare. Aleshores, ja valia el que Thomas Mann va dir quan es va suïcidar: «Ser

La família Mann. A l'esquerra, Klaus Mann.

«No suportaré la vida...»

Dels diaris de Klaus Mann de 1931 a 1933

Munic, 20-XI (1931)

Treballar; treballar, treballar - Passejar un poc al parc Herzog. He menjat sol amb el mag. (Mielen + E en la «première» de Shaw). He parlat sobre el nacionalsocialisme, Goethe i el meu llibre d'infantesa. He regirat (sense èxit) en la farmaciola de l'apotecari buscant alguna cosa que sembla opi. Massa gust per aquesta cosa. És possible que algun dia... Després de llegir, encara he escrit dues cartes comercials. Voldria encara fullejar *Opium*, de Cocteau.

5-I (1932)

Al desdjejuni conversa sobre el pro-

blema dels desocupats, necessitat d'una economia planificada internacionalment, situació desesperada de les coses. Al sopar el mag abatut i malhumorós; tot seguit, conversa amb Golo sobre ell, la vida a casa i les càrregues.

11-I

Markuse contava a E ahir, que la *Vossische* escriu les crítiques de cine sense firmar, perquè a Ullstein volen el mínim possible de noms jueus; fins aquí podríem arribar. He llegit Kafka, algunes coses monstruoses. He passejat un poc amb E. Després de menjar Doris i Ricki ací, amb ells a la ciutat. Ca Murr, el perruquer («re-

generació, manicures, rajos ultravioletats, etc.»); hem menjat alguna cosa en Luitpold (he llegit el *Berliner Tageblatt*); he trobat E, Giehse, Babs al Volkstheater. Rühmann en un sàinet («Marit model») d'una discreta comitat voluntariosa.

13-1

El vespre amb E malalta a la sala de la Unió, a l'assemblea de dones pacifistes. Hem arribat molt aviat, en consideració a la malaltia d'E. Però una molt bona oradora francesa, forta, valenta i experta, que per descomptat va ser traduïda de manera infame. Un intent de destorbar per part de xicots nazis que volien entrar-

fill en un principi li ha resultat divertit, però després li ha pesat».

De la problemàtica de la seua existència, el fill n'ha deixat testimoni autobiogràfic (*Der Wendepunkt*) i novel·lesc (*Der Vulkan*). Klaus Mann va dependre econòmicament al llarg de la vida de la casa dels pares. Les seues cartes, publicades el 1975 en dos volums, en parlen. Per tant, els diaris ara apareguts no aportaran en general noves informacions als que coneixen bé la seua obra. El valor i l'atractiu de les notes es troba, sobretot, en el que tenen d'espontànies i directes.

Sovint tan sols s'hi subjecta amb paraules clau la vida de l'escriptor, maquinador però insegur de si mateix, de l'intel·lectual burgès que busca orientació política, del bohemí que vagareja per tota mena de distraccions. Junts hi ha per exemple «Trellat en el llibre d'infantesa» (de l'autobiografia «Kind dieser Zeit»), un «Lunch de bona literatura a casa dels Fischer», un vespre a diversos bars: «Feia seure a la taula un petit mariner amb la nuca bonica, que mentia molt... s'acaronava amb Freddy. A 3/4 de 2 h. en casa».

A casa, en la vil·la dels Mann a Munic, la mare Katia («Mielein» o «M») és quasi sempre «very sweet», el pare Thomas («Zauberer» o «Z») sovint «no el millor; políticament contrariat». En un local veuen «nazis esgarrafosos a la taula del costat». El correu porta un llibre de Gottfried Benn, «amb dedicatòria» per a Klaus. Al cinema passen «una pel·lícula de neu i esquí de la intratable i ordinària Leni Riefensahl».

El primer volum dels diaris abraça fins a l'arribada de Hitler al poder.

hi; un moment de pànic. El discurs final d'E —amb la cara blanca— impressionant i commovedor, és fortament aplaudit.

Berlin, 16-1

L'efecte de la cocaïna en principi no és diferent de l'efecte de la morfina. Totes dues, una evolució lleugera i dinàmica. La M, més forta físicament —i puja molt més prompte—; la C, més cerebral, físicament no tan eufòrica. Quan puja, un estat de suspensió intensiu. —També la lleugera agonia a l'estómac, la cigarreta, que sap bé, com encisada.

E —He parlat per telèfon a Munic, fa temps que no està bona i que fou insultada per «l'observador popular», per allò de l'assemblea pacifis-

ta, com a «galant joveneta presumida».

17-1

Rèplica a l'observador popular; tinc curiositat si ací ho diu algú. El te: Schlüter i el poeta ben plantat Meister, que m'agrada. Conversa «de l'ofici». He arplegat Doris, que avui volava a Dessau: amb ella a la Volksbühne «Grossherzogin von Gerolstein», amb la molt dolça Dorsch (Hubsí, Valentin amable, dança gimnàstica amb Willi) —Després de la representació: dalt hem begut café al guarda-roba de Demby; Demby, la pedra angular, el ballari Orsulín. Doris, cansada, es retira. Amb W i Orsulín eixim. Primer, el «Groschen-theater», Trude Hesterberg, Lotte Lenya, massa xusma literària; després

el «Cercle Privé», ambient de transvestits, trist, marieta, elegància de quincalla. —Willi passa la nit ací. L'amour.

Munic, 24-4

A les 8 h. l'*Abendblatt* llegit de cap a cap; hi ha broma sobre mi («Petit home —¿ara què?») — Treballat un poc («Die Töne») —A votar amb E (l'acostumat plaer del diumenge.) (Socialdemòcrata.) —Boba de diumenge. Therese Giehse al café negre.

Conversa sobre preus d'hotel. Amb Frank vaig sopar a l'Osteria Italiana.

Un poc disgustat, pels resultats electorals que semblen aclaparadors (¡Quin poble!) —Un poc de correu —Molt seriosa la necessitat d'emigrar... □

Klaus fa crítica de llibres i redacta el text publicitari del cabaret d'Erika, *Pfeffermühle* («Molinet de pebre»). Es fa fer la manicura, llig a la ràdio, celebra festes d'artistes («Tots molt beguts. Les calaixeres destrossades»). Al cercle d'amics pertanyen el literat Wilhelm Emanuel Süskind i l'actriu Therese Giehse. Amb Golo, el germà, Klaus porta «una conversa interessant, primer sobre qüestions polítiques, després eròtiques», el març de 1932 vota «Hindenburg, bo o dolent», i es pregunta per què «pensa tant i amb tanta antipatia» en l'ex-amic Gustaf —5 anys abans que li clavés la novel·la *Mephisto*.

Amb Erika parla sobre el comunisme («¿són feliços els joves russos?»); amb la mare amaga «ous de Pasqua al saló» per a la germana petita Elisabeth («Medi») i Michael («Bibi»). Sovint està «sense un xavo». De vegades busca «en la farmaciola de l'apotecari alguna cosa que sembla opi».

I al vespre va amb «Babs», un amic actor, també íntim de Gründgens, a la plaça Lehnbach, després continua en francès: «On trouve un garçon, qui s'appelle Narcissus. Avec lui chez B. Tous les trois. Assez drôle et vulgaire, mais excitant».

De les relacions homosexuals de Klaus Mann, tant les fines com les grolleres, el diari n'informa tan clarament com de l'altre costum que li féu la vida arriscada: les drogues. Opi, morfina, pastilles d'Eucodal i èter servien per a *col·locar-lo*, nombroses anota-

cions en parlen. No sempre n'ha «pres» (3 ampolles) tot sol, també hi ha enregistrada una «gran presa a casa E.», la germana Erika.

El 31 de gener de 1933, Hitler en el poder; Thomas, el pare, «més tranquil pel que fa a Hitler que el que se suposa»; Klaus anota: «M'he injectat, però molt fora». A l'endemà, ja ha «pogut fer-ho millor»; això no obstant, assegura: «¡Però per dur la contrària, no seré addicte!».

Poques setmanes després, Klaus emigrarà d'Alemanya, on aviat els seus llibres també seran cremats («Barbaritat fins a l'infantilisme. Però que m'honra»), a París. El diari esmenta encontres amb el seu ídol, André Gide, amb Jean Cocteau, Julien Green i André Malraux. Es troba, al café Deux Magots o al restaurant Dôme, com-

«El pare, pel que fa Hitler, més tranquil del que se suposa».

panyos d'exili com Joseph Roth, Egon Erwin Kisch, Hermann Keste i Bertolt Brecht; i a Zuric l'escriptora Else Lasker-Schüler i el filòsof Ernst Bloch.

L'esperit lleuger, sovint *chic*, del jove literat no emmudeix tampoc amb les dificultats que està passant; del que ara parla, però, amb més seriositat que abans, és de política. El compromís antifeixista de Klaus Mann s'intensifica, el duu a la creació de la revista *Die Sammlung* a Amsterdam, per a la qual també escriu el seu oncle Heinrich Mann, i s'oposa a la «vacil·lació dubtosa» del pare, que, en el seu exili provisional de Suïssa, encara titubeja a declarar-se obertament contra l'Alemanya de Hitler. El fill, com altres importants autors en l'exili, se sent «abandonat».

Augmenten els estats depressius, els dubtes en la mateixa carrera d'escriptor. Moltes notes registren somnis opressius, de vegades en un to masoquista (que si com un fantasma passa la mort del «mag»; que si l'odiad Hitler; que si el venerat escriptor Stefan George, horriblement extravagant).

Es poden llegir passatges del diari de forma commovedora, on l'autor explica la manca de felicitat en la vida amorosa i els seus estrets lligams amb la seua germana Erika. I giren contínuament els pensaments al voltant del suïcidi, dels amics íntims com el pintor Richard («Ricki») Hallgarten i del que el podria «alliberar» d'una vida desgraciada.

Però encara quedaven, en aquell any «de transcendental monstruositat històrica», més de 15 anys fins arribar a això. Encara quedaven etapes de productivitat literària i energia combativa al seu davant; encara hi havia, així ho escrivia el 27 de desembre de 1933, «sempre noves esperances». Hi ha també, però, en aquesta data: «La situació d'amenaça persisteix. A l'espera de qualsevol catàstrofe».

Ja el primer volum dels diaris deixa entreveure que poc se'l podia ajudar. L'1 de gener de 1949, cinc mesos escassos abans de suïcidar-se, escriurà en el diari que porta en anglès des de 1942: «I am not going to continue these notes. I do not wish to survive this year» («Ja no continuaré escrivint més notes d'aquestes, no desitge acabar l'any viu»). □

© Der Spiegel

